

‘Αλλ’ ἡ ἡθικὴ αὕτη ἀνταμοιβὴ δὲν ἤρκει. ‘Ο καλλιτέχνης εἰς τὴν πατρίδα μας εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ παλαίῃ ἀγῶνα βιοπάλης. Καὶ εἰργάσθῃ ἐν τούτοις εὐσυνειδήτως ὁ καλλιτέχνης, στερεῶν τὴν οἰκογένειάν του χάριν τῆς τέχνης. Ἦναγκάσθη 28 μοῖδα νὰ ἀλλάξῃ, τὰ ὅποια καὶ τότε ἐσπάνιζον. Καὶ ὅμως κατῴρθωσεν μετ’ ὅλην αὐτὴν τὴν ἀλλαγὴν τοῦ μοῦδου, νὰ δώσῃ ἐνότητά εἰς τὴν ἐργασίαν του.

Ἐπὶ 27 ἔτη εἶχε τὸ πρόπλασμα καὶ κανεὶς δὲν εὐρέθη νὰ τὸ παραγγείλῃ ἐπὶ μαρμάρου. Πόσα ἔργα θὰ εἶχε φιλοτεχνήσῃ ὁ Φιλιππότης, ἐὰν ἐγκαίρως ἡγοράζετο ὁ «Ἐυλοθραύστης»! Θὰ ἡδύνατο τότε νὰ ζήσῃ ἀνέτως καὶ δὲν θὰ τὸν κατελάμβανεν ἡ ἀπογοήτευσις. Ἀπελπισθεὶς, ἀπεφάσισεν ὁ ἴδιος νὰ τὸν ἐκτελέσῃ ἐπὶ μαρμάρου, ἐργασθεὶς ἐπὶ διετίαν. Τῷ 1900 τὸν ἐτελείωσε καὶ θὰ τὸν εἶχεν ἀκόμη, βάρος ἐπάνω εἰς τὰ στήθη του, ἐὰν δὲν εὐρίσκετο εἰς συνάδελφός του, ὁ κ. Βρούτος, ὅστις εἶχε τὴν γενναιοφροσύνην νὰ συστήσῃ εἰς τὸν Δήμαρχον τὴν ἀγοράν. Ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχὴς μόνον εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τίμημα. Μόνον ἀντὶ 15,000 δρ. τὸ ἀπέκτησε καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ δίδῃ τὸ πρῶτον εἰς ἐτησίας δόσεις ἐκ πεντακισχιλίων δραχμῶν. Δυσβάστακτον, βλέπετε, ποσὸν δι’ ἓνα προϋπολογισμὸν τοῦ Δήμου τὸ διὰ τὴν τέχνην προορισθὲν ψυχίον. Τὸ ποσὸν αὐτὸ δὲν ικανοποιεῖ βεβαίως τὸν καλλιτέχνην, εἰς ὃν τόσοσιν περίπου στοιχίζει τὸ ἔργον. Πάντως ὅμως εἶνε δικαιοῦτερον τῶν 7,000 ἂς προσέφερεν ἡ Ἐθν. Πινακοθήκη, ὅταν τῇ προὔταθῃ νὰ τὸ ἀγοράσῃ!

Ἡ θέσις, ἐν ᾗ ἐτοποθετήθη ὁ «Ἐυλοθραύστης», εἶνε καταλληλοτάτη. Μικρὰ ἢ πλατεῖα, ἐπιτρέπει τὴν χαμηλὴν βάσιν, ἣν ἀπῆτει τὸ ἔργον. Τὸ βάθος τὸ σχηματιζόμενον ὀπίσθεν εἶνε ἀρμονικόν, ὥς καὶ

τὸ ἐμπροσθεν μέρος μετὰ τὰ δένδρα τῆς λεωφόρου καὶ τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου, τὰ τόσοσιν προσαρμοζόμενα εἰς τὸ θέμα. Τὴν νύκτα πρὸ πάντων μετὰ τὸ φῶς, τὸ ὅποσον ρίπτουν οἱ δύο ἐκατέρωθεν φανοὶ καὶ σχηματίζονται ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος αἱ σκιαί, ἡ ἀξία τοῦ ἔργου ἀναδεικνύεται ἐπὶ μᾶλλον.

Ὁλόκληρος τεσσαρακονταετία περίπου ἐδέησε νὰ παρῇ, ἕως οὗτο ὁ δεσμώτης τῆς ὁδοῦ Πατησίων ἀναπνεύσῃ. Τὸ μακρὸν αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὅποσον ἐχρειάσθη ὁ δῆμος Ἀθηναίων διὰ νὰ σκεφθῇ καὶ περὶ καλλιτεχνικῆς διακοσμήσεως τῆς πόλεως, ἐμπνέει μελαγχολικὰς σκέψεις περὶ τῆς ὑποστηρίξεως ἐν Ἑλλάδι τῆς γλυπτικῆς· ἀλλὰ καλλίτερα ἀργὰ παρὰ ποτέ. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι δὲν θὰ θεωρηθῇ ἀρκετὸν τὸ παρήγορον αὐτὸ σημεῖον τοῦ καλλ. ἐνδιαφέροντος—τῆς ἀγορᾶς ἐνὸς ἀγάλματος—ἀλλ’ ὅτι θὰ ἐκδηλωθῇ καθολικώτερον ἐνδιαφέρον καὶ διὰ τοὺς γλύπτας μας καὶ διὰ τὸν καλλιτεχνικὸν στολισμὸν τῆς πρωτεύουσας. Ὑπάρχουν ἔργα τῶν ὁποίων ἡ θέσις εἶνε ὅχι εἰς τὰ ἀθέατα ἐργαστήρια, ἀλλ’ εἰς τὰς κεντρικὰς πλατείας, καὶ ἰδίως εἰς τὸ Ζάππειον. Ὁ «Δούλος Ἑλλήν» τοῦ Μπονάνου, ἡ «Γαλήνη» τοῦ Βρούτου, ἡ «Ἑλλάς» τοῦ Σώχου, τὸ «Μνημεῖον τῶν ὑποδούλων» τοῦ Θωμοπούλου εἶνε ικανά, ὑφούμενα, νὰ δεικνύουν εἰς τοὺς ξένους ἐπισκέπτας ὅτι ἡ γλυπτικὴ δὲν ἀπέθανεν ἐν Ἑλλάδι. Ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη, ἐν αὐτῇ ἐλαμπρύνθη, ἐν αὐτῇ καιρὸς εἶνε νὰ ἀναγεννηθῇ, νὰ ἀρμονίσῃ τοὺς κυματισμοὺς τῆς αἰγλῆς τῆς μετὰ τοῦ Ἀττικοῦ οὐρανοῦ τὸ ἀγνὸν φῶς.

ΔΙΚ.

